

Asia: VN/25987/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tartuntatautilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Apteekkariliitto kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi uudeksi tartuntatautilaiksi.

Suomen Apteekkariliitto pitää tartuntatautilain kokonaisuudistuksen tavoitteita pääosin kannatettavina. Esitysluonnoksen tavoitteena on selkeyttää rokotustoimintaa koskevaa sääntelyä sekä mahdollistaa työterveyshuollon, opiskeluterveydenhuollon ja yksityisen terveydenhuollon osallistuminen rokotustoimintaan nykyistä laajemmin ja joustavammin. Luonnoksessa myös korostetaan rokotusten tehokasta toteuttamista, riittävää henkilöstöresurssia sekä rokotustoiminnan yhteensovittamista hyvinvointialueiden kanssa.

Apteekkien näkökulmasta esitys on rokotustoiminnan osalta osin oikeansuuntainen, mutta jää vielä puutteelliseksi. Esityksessä rokotustoimintaa avataan hyvinvointialueen lisäksi työterveyshuollolle, yksityiselle terveydenhuollolle ja eräiltä osin korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollolle, ja rokotusten toimeenpanoa koskevaa sääntelyä täsmennetään. Samalla kuitenkin apteekkien roolia ei tunnisteta lain tasolla rokotustoiminnan toteuttajana, vaikka esityksen tavoitteena on lisätä rokotusten tehokasta toimeenpanoa, turvata riittävä henkilöstöresurssi ja vahvistaa rokotustoiminnan toimivuutta myös häiriötilanteissa.

Apteekkariliitto katsoo, että apteekkien ottaminen mukaan rokotustoimintaan tukisi lain tavoitteita. Apteekit muodostavat valtakunnallisen, saavutettavan ja jo olemassa olevan lähipalveluverkoston, jonka hyödyntäminen parantaisi rokotusten saatavuutta, sujuvoittaisi toimeenpanoa ja vahvistaisi terveydenhuollon kantokykyä erityisesti epidemia- ja pandemiatilanteissa. Apteekkien rooli tulisi rakentaa hyvinvointialueen rokotustoimintaa täydentäväksi ja sen kanssa yhteensovitetuksi.

Apteekkariliitto korostaa, että apteekkien mukaan ottaminen ei voi jäädä vain yhden pykälän varaan. Esityksessä rokotustoiminta muodostuu sääntelykokonaisuudesta, jossa rokotusten toteuttaminen, henkilöstön osaamisvaatimukset, rokotteiden hankinta ja jakelu, haittavaikutusilmoitukset sekä rokotteiden maksuttomuus säädetään eri pykälissä. Tämän vuoksi apteekkien rooli tulee kirjata lakiin johdonmukaisesti useissa kohdissa, jotta sääntely olisi toimivaa, ennakoitavaa ja tulkinnallisesti selkeää.

Apteekkariliiton näkemyksen mukaan apteekkien rokotustoiminta tulee toteuttaa hallitusti siten, että hyvinvointialue säilyy edelleen rokotustoiminnan ensisijaisena järjestäjänä ja alueellisena yhteensovittajana. Samalla laissa tai sen nojalla annettavassa asetuksessa tulee huolehtia siitä, että apteekissa annettavien rokotusten henkilöstön osaamisvaatimukset, vastuukysymykset, kirjaaminen, rokotteiden säilytys ja käsittely, tiedonsiirto sekä haittavaikutusilmoitukset ovat selkeästi säänneltyjä.

Apteekkariliitto pitää tarpeellisena, että apteekkien rooli kirjataan nimenomaisesti ainakin 43, 53, 54 ja 96 §:ään. Lisäksi 56 §:ään on perusteltua tehdä täsmennys, jotta haittavaikutusilmoituksia koskeva sääntely olisi apteekissa annettujen rokotusten osalta yksiselitteinen. Lisäksi apteekkien roolia voidaan vahvistaa myös 46 §:ssä, jotta apteekkiverkkoa voitaisiin hyödyntää tehokkaasti vakavissa terveydenhuollon häiriötilanteissa ja pandemiassa.

Pykäläkohtaiset muutosesitykset

43 § Rokotustoiminta

Apteekkariliitto katsoo, että 43 §:ään tulee lisätä säännös, joka tunnistaa apteekin mahdollisena rokotustoiminnan toteuttamisympäristönä.

Apteekkariliitto ehdottaa, että 43 §:ään lisätään uusi momentti seuraavasti:

Rokotuksia voidaan toteuttaa myös läkelain (395/1987) mukaisessa apteekissa tai apteekin yhteydessä toimivassa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluyksikössä siten kuin tässä laissa ja sen nojalla annettavassa asetuksessa tarkemmin säädetään.

Tämä loisi lain tasolle selkeän perustan apteekkien osallistumiselle rokotustoimintaan ja kytkisi apteekkien roolin suoraan rokotustoimintaa koskevaan sääntelyyn.

46 § Rokottaminen vakavassa terveydenhuollon häiriötilanteessa tai pandemiassa

Apteekkariliitto katsoo, että apteekkien rooli tulisi tunnistaa myös vakavissa häiriötilanteissa ja pandemioissa.

Apteekkariliitto ehdottaa, että 46 §:ää tai sen perusteluja täsmennetään siten, että toimeenpanoon osallistuvia tahoja voivat olla myös 53 §:ssä tarkoitetut apteekit.

Apteekkiverkosta saadaan suurin hyöty juuri kiireellisissä ja laajoissa rokotustilanteissa, joissa saavutettavuus ja toimeenpanokapasiteetti ovat keskeisiä.

53 § Rokotusten toimeenpanon muu järjestäminen

Apteekkariliitto pitää 53 §:ää keskeisimpänä pykälänä apteekkien mukaan ottamiselle. Esityksessä valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää työterveyshuollon tai yksityisen terveydenhuollon osallistumisesta rokotusten toimeenpanoon, mutta apteekkeja ei mainita.

54 § Rokotehankinnat

Apteekkariliitto katsoo, että 54 §:ää tulee täydentää siten, että rokotteiden jakelu apteekkeille on säädetty selkeästi.

Apteekkariliitto ehdottaa, että 54 §:ään lisätään uusi momentti seuraavasti:

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos huolehtii rokotteiden jakelusta myös 53 §:n nojalla rokotusten toimeenpanoon osallistuville apteekkeille tai apteekin yhteydessä toimiville palveluyksiköille siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Ilman tätä täsmennystä apteekkien rokotusrooli voisi jäädä käytännössä vajaaksi, vaikka osallistumismahdollisuus muutoin säädettäisiin.

56 § Haittavaikutusten ilmoittaminen

Apteekkariliitto pitää tärkeänä, että haittavaikutusilmoituksia koskeva sääntely on apteekissa annettujen rokotusten osalta yksiselitteinen.

Apteekkariliitto ehdottaa, että 56 §:ään lisätään uusi momentti seuraavasti:

Edellä 1 momentissa säädetty oikeus koskee myös apteekissa tai apteekin yhteydessä annetun tämän lain mukaisen rokotuksen haittavaikutusta tai sen epäilyä.

Tämä täsmennys tukisi lääke- ja rokotusturvallisuutta ja poistaisi tulkinnanvaraa.

96 § Rokotteiden maksuttomuus

Apteekkariliitto katsoo, että apteekkien osallistuminen rokotustoimintaan edellyttää, että rokotteiden maksuttomuus ulottuu selkeästi myös apteekin kautta toteutettaviin tämän lain mukaisiin rokotuksiin. Kuitenkin asiakkaalla voisi olla mahdollisuus maksaa rokottamisesta apteekille tai muulle toimijalle, vaikka itse rokote olisi maksuton.

Apteekkariliitto ehdottaa, että 96 § muutetaan esimerkiksi seuraavasti:

Kansalliseen rokotusohjelmaan ja muihin tässä laissa säädettyihin rokotuksiin käytettävät rokotteet kustannetaan valtion varoista. Hyvinvointialue, HUS-yhtymä, korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestäjä ja palveluntuottaja, työterveyshuolto, apteekki sekä muut valtioneuvoston 53 §:n nojalla päättämät rokotuksen järjestäjät saavat tässä laissa tarkoitettuihin rokotuksiin käytettävät rokotteet maksutta.

Maksuttomuus on edellytys yhdenvertaiselle saatavuudelle ja sille, että apteekkien hyödyntäminen tukee rokotuskattavuutta eikä lisää asiakkaiden kustannuksia.

Yhteenveto

Apteekkariliitto katsoo, että apteekkien ottaminen mukaan rokotustoimintaan tukisi tartuntatautilain tavoitteita, vahvistaisi terveydenhuollon palvelujärjestelmän toimivuutta ja parantaisi rokotusten saavutettavuutta koko maassa. Tämä edellyttää kuitenkin, että apteekkien rooli kirjataan lakiin nimenomaisesti ja johdonmukaisesti eikä jätetä pelkästään alemman asteisen sääntelyn tai tulkinnan varaan.

Apteekkariliitto pitää tarkoituksenmukaisena, että apteekkien rooli rakennetaan hyvinvointialueiden rokotustoimintaa täydentäväksi, selkeästi säännellyksi ja turvallisesti toteutettavaksi osaksi kansallista rokotusjärjestelmää

Puumalainen Inka
Suomen Apteekkariliitto